

การจัดการองค์ความรู้

กลไกการบริหารจัดการ ทรัพยากรชุมชนอย่างยั่งยืน มณีรักษ์ฟาร์ม

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

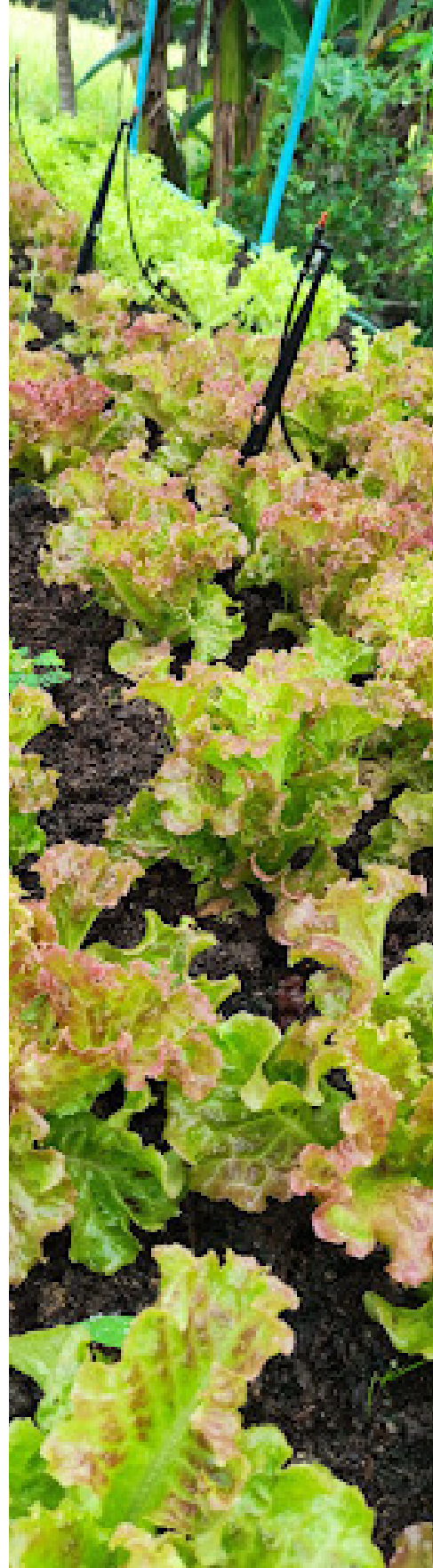
<https://library.tru.ac.th>

2024

มณีรักษ์ฟาร์ม

ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
สินค้าเกษตร (ศพก.) อ.บางระจัน จ. สิงห์บุรี

ข้อมูลติดต่อ

มณีรักษ์ ฟาร์ม

หมู่ที่ 10 ตำบลพิกัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
โทร 097-936-7035

CONTENT

<u>บทสรุปผู้บริหาร</u>	01
<u>ประวัติความเป็นมา</u>	02
<u>บุคลากร (หน้าที่)</u>	03
<u>ผลิตภัณฑ์/ผลผลิต หรือบริการหลัก</u>	04
<u>กิจกรรมหลักของมูลนิธิฟาร์ม</u>	05
<u>องค์ความรู้ ที่สามารถถ่ายทอดสู่ชุมชน</u>	06
<u>รูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้</u>	08
<u>ประสบการณ์/รางวัล/ความภูมิใจ</u>	09
<u>ข้อมูลการติดต่อ</u>	10
<u>ภาพกิจกรรม</u>	11

บทสรุปผู้บริหาร

มณีนรีรักษ์ฟาร์ม เป็นศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อ.บางระจัน จ. สิงห์บุรี ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านเกษตรผสมผสานของคนในพื้นที่และคณะศึกษาดูงานจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

โดยภายในฟาร์มจะมีศูนย์การเรียนรู้และกิจกรรมหลักทางการเกษตร ประกอบด้วย การทำนาข้าวปลอดสารพิษ การปลูกผักปลอดสารพิษแบบยกแคร่ การเลี้ยงไก่อารมณดี การเลี้ยงกบกระชังบก การเพาะเห็ดภูฐาน การเลี้ยงปลา การทำบัญชีครัวเรือน/ต้นทุน บัญชีหมัก สารชีวภัณฑ์ น้ำหมักต่างๆ ซึ่งในอนาคต มณีนรีรักษ์ฟาร์มมีเป้าหมายที่จะพัฒนาเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้ที่สนใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แบบผสมผสานโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเรียนรู้ ปฏิบัติ และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนอีกด้วย

ประวัติ ความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2544 เริ่มต้นจากโรงเรียนเกษตรกรในพระราชดำริ โดยการแนะนำส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรีและสำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน มีนางเชิงเซาว์ เพ็ชรรักษ์ เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนต้นกล้าตำบลพิกัน โดยจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน เมื่อปี 2553 มีการอบรมทรัพยากร ระดมเงินทุนสมาชิกเพียงแค่ 11 ราย ในระยะเริ่มต้นของปีแรก โดยกิจกรรมของกลุ่มจะมีการจัดหาพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพมาทำการเพาะปลูกเพื่อผลิตพันธุ์ข้าว มีการสำรวจแปลงนาเพื่อหาทางป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืชตามระบบโรงเรียนเกษตรกรมีการผลิตสารชีวภาพเพื่อการบำรุงพืช โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมีการปลูกพืชหมุนเวียนชนิดอื่น การลดต้นทุนการผลิต และต่อมาได้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้นกล้าตำบลพิกัน มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 31 คน มีการระดมเงินทุนจากสมาชิกเพื่อบริหารกิจการของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพลดการใช้สารเคมีในนาข้าวและการปลูกพืชบำรุงดิน นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ และแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเสริมรายได้และปลูกข้าวเพื่อเก็บไว้บริโภคเองและจำหน่าย

ต่อมาปี 2562 คุณธนรัชต์ เพชรรักษ์ ซึ่งเป็นลูกชายของนางเชิงเซาว์ เพ็ชรรักษ์ ได้ลาออกจากงาน และเริ่มทำฟาร์ม ชื่อว่า “มณีนริศฟาร์ม” ในท้องที่ตำบลพิกัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี โดยช่วยพัฒนาพื้นที่และมีกิจกรรมทางการเกษตรหลายอย่าง เช่น การเพาะเห็ดนางฟ้า การปลูกผักปลอดสารพิษและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้น้ำผัก การเลี้ยงไก่ไข่อารณดี โดยใช้สูตรอาหารเสริมที่เป็นวัตถุดิบภายในฟาร์ม เป็นต้น นอกจากนี้ มณีนริศฟาร์มเป็นโรงสีขนาดเล็ก ที่รับสีข้าวจากเกษตรกร ซึ่งมีอุปกรณ์เครื่องสี เครื่องคัด เครื่องอบ ซึ่งผลพลอยได้จากการสีข้าว เช่น ปลายข้าว รำ แกลบ ได้นำมาใช้ภายในฟาร์ม ตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นางเชิงเซาว์ เพ็ชรรักษ์
ประธานกลุ่มมณีนริศฟาร์ม

บุคลากร (หน้าที่)

นางเชิงเชาว์ เพ็ชรรักษ์

ประธานกลุ่มมณีรักษ์ฟาร์ม
และ
ประธานศูนย์การเรียนรู้การ
เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
สินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอ
บางระจัน
จังหวัดสิงห์บุรี

นายธนรัตน์ เพ็ชรรักษ์

วิทยากรประจำมณีรักษ์ฟาร์ม

นางสุกัญญา ขุนทอง

วิทยากรประจำมณีรักษ์ฟาร์ม

ผลิตภัณฑ์/ผลผลิต หรือบริการหลัก

“มณิรัชฟาร์ม” มีพื้นที่ในการทำเกษตร จำนวน 26 ไร่ ซึ่งมีการจัดสรรเพื่อใช้ในการทำการเกษตรก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียน ประกอบด้วย **การทำนาข้าวปลอดสารพิษ** พื้นที่ปลูก 19 ไร่ โดยข้าวที่ปลูกจะเป็นข้าวหอมมะลิและข้าวพันธุ์ กข 43 ซึ่งเป็นข้าวที่มีดัชนีน้ำตาลต่ำ **การปลูกผักปลอดสารพิษแบบยกแคร่** พื้นที่ปลูก 2 งาน จำนวน 35 แคร่ ผักที่ปลูกได้แก่ กรีนโอ๊ค เรดโอ๊ค คอส อิตาลี และ ผักกินใบ เช่น คะน้า กวางตุ้ง ผักชี ผักกาดขาว ผักกิ้นหัว เช่น แครอท หัวไชเท้า แรดิช และ **เลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดี** พื้นที่เลี้ยง 1 งาน จำนวน 100 ตัว โดยเลี้ยงแบบปล่อยธรรมชาติ ไก่มีความเป็นอิสระ ให้อาหารที่ผสมเองโดยใช้เศษผักที่ตัดแต่งจากการจำหน่ายแบบ Zero waste และปลายข้าว รำละเอียด มีการ**เพาะเลี้ยงกบกระชังบก** จำนวน 50 ตารางเมตร เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย นอกจากนี้ พื้นที่ส่วนอื่น ๆ แบ่งเป็นที่พักอาศัย สระน้ำ และปลูกพืชผักทั่วไป

ที่ตั้งโครงการ (หมู่บ้าน)	กิจกรรมที่ดำเนินการในปัจจุบัน	ผลที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวก และลบ
มณิรัชฟาร์ม เลขที่ 22/4 ม.10 ต.พิกกัน อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี	• การทำนาข้าวปลอดสารพิษ (หอมมะลิ/กข.43) • การปลูกพืชสวนครัวปลอดสารพิษแบบยกแคร่ • การเลี้ยงไก่อารมณ์ดี • การเลี้ยงกบกระชังบก • การเพาะเห็ดภูฐาน • การเลี้ยงปลา • การทำบัญชีครัวเรือน/ต้นทุน • ปุ๋ยหมัก สารชีวภัณฑ์ น้ำหมักต่างๆ	• เป็นแหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสาน • เป็นสถานที่จัดอบรมให้ความรู้ให้กับประชาชนและผู้สนใจ • เป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชน

กิจกรรมหลักของมณีรักษ์ฟาร์ม

กิจกรรมหลักทางการเกษตรของมณีรักษ์ฟาร์มที่สร้างผลตอบแทน คือ **การทำนาข้าวปลอดสารพิษ** โดย 1 ปี ปลุกได้ 2 รอบการผลิต โดยผลผลิตร้อยละ 25 จำหน่ายผ่านทางออนไลน์ เพอมนิรักษ์ ฟาร์ม และผลผลิตร้อยละ 5 สำหรับบริโภค โดยผลตอบแทนจากการปลูกข้าวปลอดสารพิษ เป็นดังนี้

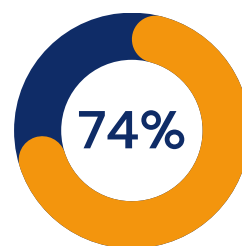
ผลตอบแทนจากการปลูกข้าวปลอดสารพิษ

ผลตอบแทน
11,960 บาท/ไร่/รอบการผลิต

ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย
3,130 บาท/ไร่/รอบการผลิต

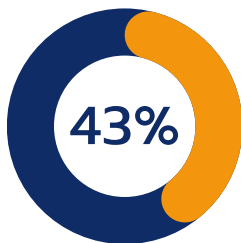
ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย (กำไร)
8,830 บาท/ไร่/รอบการผลิต

การปลูกผักปลอดสารพิษแบบยกแคร่ 1 ปี ปลุกได้ 5 รอบการผลิต โดยผักที่เกษตรกรผลิตร้อยละ 50 จำหน่ายที่หน้าสวน และจำหน่ายผ่านทางออนไลน์ เพอมนิรักษ์ ฟาร์ม ผลผลิตร้อยละ 30 ส่งขายที่ตลาดเกษตรกรของจังหวัด และผลผลิต ร้อยละ 20 ส่งขายให้กับ Tops Supermarket ประมาณ 3 ครั้ง/สัปดาห์ ซึ่งทางห้างจะเน้นสินค้าที่มีความหลากหลาย สะอาด สดใหม่

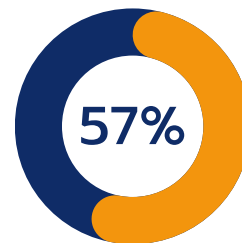
การปลูกผักปลอดสารพิษแบบยกแคร่

ผลตอบแทน
1,750 บาท/แคร่/รอบการผลิต

ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย
756 บาท/แคร่/รอบการผลิต

ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย (กำไร)
994 บาท/แคร่/รอบการผลิต

องค์ความรู้ ที่สามารถ ถ่ายทอดสู่ชุมชน

การทำนาข้าวปลอดสารพิษ (หอมมะลิ/กข.43)

- การเตรียมดินและปรับปรุงดิน
- การเตรียมและการหว่านเมล็ดพันธุ์
- การดูแลข้าวในช่วงเจริญเติบโต

การปลูกพืชสวนครัวปลอดสารพิษแบบยกแคร่

- ผสมดินปลูก
- การเพาะเมล็ดพันธุ์
- วิธีการปลูกผักปลอดสารพิษ
- การดูแลรักษา

การเลี้ยงไก่อารมณ์ดี

- การเลือกพันธุ์ไก่
- การเลือกพื้นที่เลี้ยงไก่
- การสร้างโรงเรือน
- อาหารไก่ สูตรการผสมอาหารไก่

การเลี้ยงกบกระชังบก

- การขุดบ่อเลี้ยงกบ
- การเพาะเลี้ยงกบ
- การให้อาหาร
- การเจริญเติบโต

การเพาะเห็ดภูฐาน

- การทำก้อนเห็ด
- การนึ่งฆ่าเชื้อ
- สูตรอาหาร
- การปลูกเชื้อเห็ดลงถุง
- การบ่มเชื้อ
- การเปิดดอกและการดูแลรักษา
- โรค และการป้องกัน
- การสร้างโรงเรือน

การทำบัญชีครัวเรือน/ต้นทุน

- การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- การเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ธาตุอาหาร
- การปรุงสูตรปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ปุ๋ยหมัก สารชีวภัณฑ์ น้ำหมักต่างๆ

- การผลิตเชื้อราบีวเบอร์เรีย
- การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา
- การผลิตเชื้อราเมตาไรเซียม
- การผลิตเชื้อ BT

รูปแบบของกิจกรรม การเรียนรู้

การอบรมให้ความรู้และการศึกษาดูงาน

ประสบการณ์/รางวัล/ ความภูมิใจ

รับมอบรางวัลปราชญ์เกษตรของแผ่นดินดีเด่น
ระดับเขต และระดับจังหวัดสิงห์บุรี

รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 2 ระดับเขต (เขต 1)
ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนดีเด่น
ประเภทข้าวอื่นๆ ประจำปี 2559 กรมการข้าว
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อมูลการติดต่อ

มณีรักษ์ฟาร์ม

หมู่ที่ 10 ตำบลพิกทัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

มณีรักษ์ฟาร์ม

Maneerakfarm มณีรักษ์ ฟาร์ม

097 936 7035

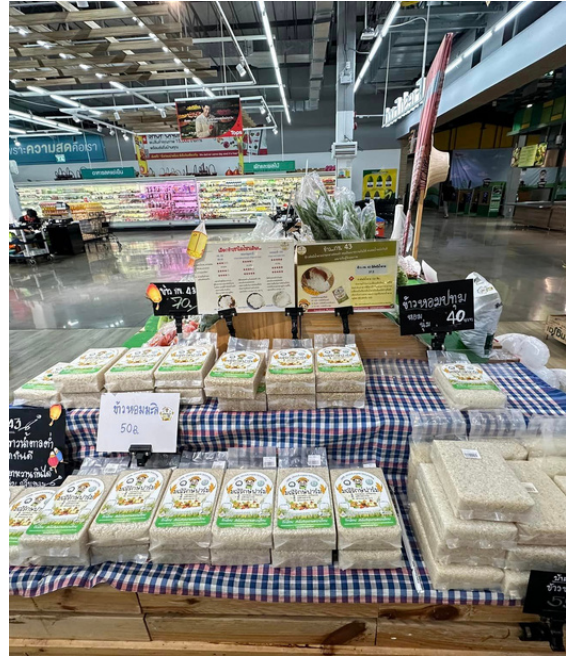
ฐานการเรียนรู้ของกลุ่มมณีรักษ์ฟาร์ม

ฐานการเรียนรู้ของกลุ่มมณีรักษ์ฟาร์ม

กิจกรรมการให้ความรู้กับนักเรียน นักศึกษา
และบุคคลภายนอก

สินค้าทางการเกษตรของมณีนรีรักษ์ฟาร์ม
วางจำหน่ายใน TOP Supermarket

**สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี**

<https://library.tru.ac.th>

